

Summary. In article the basic problems of development of a railway transportation are allocated, strategic priorities of formation of model of steady social and economic development of a railway complex of Ukraine on which basis the model has been generated are defined.

Keywords: model, social and economic development, a railway transportation, a level of development.

*Рецензент д.т.н., професор УкрДАЗТ Калабухін Ю.Є.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 656.073.235:338.47

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Іваненко А.В., аспірант (УкрДАЗТ)

У статті встановлено сучасні напрямки розвитку ринку транспортних послуг в Україні враховуючи існуючі тенденції в Європейському регіоні.

Ключові слова: транспортні послуги, транспортно-експедиційна діяльність, контейнеризація перевезень.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Сфера послуг все більше починає займати стійкі позиції в світовій економіці. Її вплив на економіку країн настільки великий, що нерідко постіндустріальне суспільство називають суспільством послуг. У більшості країн збільшується не тільки їх частка у ВВП, а й істотно розвивається міжнародна торгівля послугами, що впливає на позитивне сальдо в платіжних балансах країн. Для України, економіка якої значною мірою залежить від ефективної участі в міжнародному поділі праці, особливого значення набуває проблема розвитку сфери транспортних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Особливості інтеграції України в світовий економічний простір, поглиблення її співпраці з іншими державами досліджували такі вітчизняні вчені економісти та практики, як Дикань В. Л [6], Винников В. В [5], Козак В.[4], Кислий В.М., Біловодська О.А., Олефіренко О.М., Соляник О.М.[2]. Проте питання розвитку сфери транспортних послуг з метою інтеграції України в економіку ЄС потребує уваги та залишається недостатньо вивченим.

Метою статті є встановлення основних напрямків розвитку транспортних послуг враховуючи існуючі тенденції в Європейському регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження

В Україні пріоритетне значення в розвитку послуг віддається транспорту, експорт якого грає одну із значних ролей у забезпеченні позитивного сальдо платіжного балансу країни. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі України послугами в 2011 році склало \$ 7,45 млрд, що на 18% більше, ніж у 2010 році. Найбільшу питому вагу в загальному обсязі українського експорту, як і раніше складають транспортні послуги - 66%. У 2011 році їх обсяг зріс на \$ 397,3 млн, або на 11,8%. [1], причому основне збільшення обсягів експорту транспортних послуг було забезпечено за рахунок трубопровідного (+14,7%), залізничного (+26,7%) та повітряного (+14,7%) транспорту - тобто за рахунок поступового відродження транзитних перевезень. Це обумовлено вигідним географічним положенням України, що знаходиться в центрі Європи і з'єднує Європейський Союз і Російську Федерацію.

Україна продовжує розширювати свою співпрацю з країнами Євросоюзу, причому вперше за останні роки в динаміці сальдо зовнішньої торгівлі спостерігаються досить сприятливі для українського бізнесу зміни.

Так, згідно з даними Національного банку України, за підсумками першого півріччя 2011 року експорт послуг в країни Євросоюзу склав 1602,2 млн. дол (+13,4% до відповідного періоду минулого року), а імпорт 1593, 9 млн.дол. (+19,3%). При цьому на держави Євросоюзу довелось 56% усього обсягу українського експорту

послуг, а частка ЄС в їх експорті в Україну скоротилась до 24,4% (-1,8%).

Разом з тим, частка українських перевізників на світовому ринку транспортних послуг зменшується рік від року, витісняється західними компаніями. Втрата частки ринку спонукає до вдосконалення транспортної інфраструктури і транспортних послуг, диктує нові умови розвитку транспортного комплексу, що знаходиться під впливом сформованих тенденцій розвитку транспортної галузі в Європейському регіоні. Якій нашій країні все більше необхідно враховувати, з метою інтеграції України в світову транспортну систему, серед них:

- посилення ролі логістики та експедиторської діяльності в транспортному процесі;
- комплексний підхід в організації перевезень, розвиток транспортно-логістичних центрів (ТЛЦ);
- використання різних видів транспорту в доставці однієї партії товару;
- контейнеризація вантажів;
- збільшення обсягів контейнерних перевезень;

Розвиток транспортної галузі стимулює посилення економічних зв'язків між виробниками та споживачами продукції. Провідну роль в організації таких зв'язків грає експедиторська діяльність.

Діяльність експедиторських та логістичних компаній має вагомое економічне значення і для України. Організуючи перевезення експортних, імпорتنих, а також транзитних вантажів, вони залучають власні та оборотні кошти клієнтів в платоспроможний баланс країни, а їх професійний рівень позитивно позначається на діяльності всього транспортного ринку України [2].

Разом з тим, небагато експедиторських компаній (які називають себе останнім часом логістичними) надають той комплекс послуг, який властивий західним транспортним компаніям в даний час. Недостатній розвиток в Україні логістичних прогресивних транспортних систем призводить до збільшення транспортних витрат, а отже, і до втрати ринку українськими перевізниками. Для підвищення ефективності своєї діяльності транспортно-експедиторські компанії беруть на себе реалізацію додаткових послуг, які раніше клієнт виконував самостійно. Так, державна адміністрація залізничного транспорту України ("Укрзалізниця") в січні 2012 року підписала угоду про співпрацю у сфері транспортно-експедиторської діяльності, пов'язаної з організацією та виконанням перевезень вантажів у міжнародному залізничному сполученні. Учасниками угоди стали Асоціація міжнародних експедиторів України (АМЕУ), Асоціація транспортно-експедиторських

організацій ("Укрзовніштранс") та Асоціація "Оператори залізничного транспорту України". Угода має на меті координацію сторін по створенню сприятливих умов для розвитку ринку транспортно-експедиторських послуг, залученню додаткових вантажопотоків, подоланню дефіциту рухомого складу, поліпшення транспортного сервісу. Документом визначено, що учасники беруть на себе зобов'язання обмінюватися інформацією щодо можливостей та умов роботи експедиторського і операторського ринків, будуть спільно здійснювати моніторинг ринку міжнародних вантажних перевезень [3].

З метою розвитку ринку транспортних послуг актуальним формування транспортно-логістичних центрів. Вони представляють собою центри, в яких поєднуються транспортні, промислові, торговельні, фінансові та інформаційні потоки, а також йде переробка вантажів, взаємодія різних видів транспорту. Вважаю, що ТЛЦ повинні бути до того ж центрами, інтегрованими в міжнародні транспортні коридори.

В Україні для роботи з вантажовідправниками Укрзалізницею створено нове держпідприємство «Український транспортно-логістичний центр». Ця структура покликана поліпшити сервіс для клієнтів «Укрзалізниці». Місія логістичного центру також в залученні нових вантажопотоків і збільшенні обсягів перевезень залізничним транспортом в країні, адже не секрет, що багато вантажів пішло від залізниці на автомобільний та інші види транспорту. Особливо це стосується невеликих відправлень. Відтепер для здійснення перевезень по всій території України клієнту достатньо лише укласти угоду з державним підприємством «Український транспортно-логістичний центр». «Перед нашим центром стоїть завдання здійснювати не тільки залізничні перевезення, але і запропонувати клієнтові весь логістичний ланцюг - з можливістю підключення авіаційного, водного, та автомобільного транспорту. У перспективі ми плануємо стати потужним учасником на ринку інтермодальних перевезень. Також ми будемо співпрацювати з міжнародними логістичними центрами», - пояснив генеральний директор «Укрзалізниці» Володимир Козак [4].

Досвід використання логістичних систем в країнах ЄС показує, що використання логістичних центрів дозволяє скоротити транспортні витрати на 5-20%, зменшити витрати на вантажно-розвантажувальні роботи, зберігання матеріальних ресурсів і готової продукції на 10-30%, знизити загальні логістичні витрати на 15 - 35% [5].

Зміна співвідношення між різними видами транспорту, розвиток взаємодії між ними, використання інтермодальних перевезень -

найважливіші завдання, передбачені Європейською транспортною політикою країн ЄС.

Їх розвиток є перспективним напрямом розбудови транспортної системи України, оскільки дозволяє значно збільшити обсяги перевезень її територією за участю національних транспортних компаній, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку транспортних послуг, розвитку мережі існуючих транспортних коридорів, інтеграції транспортної інфраструктури України до світової транспортної системи [6].

Одним з найпоширеніших видів комбінованих перевезень є контейнерні та контрейлерні поїзди, які формуються на території як України ("Вікінг", "Зубр", "Ярослав"), так і інших країн.

В даний час більше половини світових вантажів – контейнерні. В Україні обсяги цього виду перевезень в січні-липні 2011 року зросли на 19,7% в порівнянні з аналогічним періодом 2010-го - до 422,318 тис. [7].

Висновки. Необхідно відзначити, що в сучасних умовах на розвиток транспортної галузі великий вплив має глобалізація світової економіки. Під її впливом визначаються нові тенденції розвитку міжнародних перевезень вантажів, серед яких виділяють: посилення ролі експедиторської та логістичної діяльності в транспортному процесі; формування мультимодальних логістичних центрів, розвиток контейнерних та контрейлерних систем транспортування. До того ж необхідна реструктуризація транспортного комплексу України, його поетапна інтеграція в загальноєвропейській та світової транспортної системи шляхом розвитку міжнародних транспортних коридорів, яка крім отримання додаткових прямих доходів, стимулюватиме надходження іноземного капіталу, вдосконалення транспортних технологій, загальне поліпшення національної транспортної інфраструктури. Транзитні проекти дадуть стимул економічному розвитку регіонів, в тому числі створенню тисячі

нових робочих місць. Широке використання транзитного потенціалу Україна - це один із центральних питань державної транспортної політики і важливий фактор вибору позиції України у світовій економічній системі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Платежный баланс Украины [Электронный ресурс]. // Режим доступа: Украина существенно улучшила сальдо внешней торговли услугами <http://finance.bigmir.net/news/economics/11593-Ukraina-syshestvenno-ylchshila-saldo-vneshnei-torgovli>
2. Кислий В.М., Біловодська О.А., Олефіренко О.М., Соляник О.М. Логістика: теорія та практика Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 360 с.
3. "Укрзалізниця" заключила соглашение с участниками рынка международных грузоперевозок [Электронный ресурс]. // Режим доступа: <http://www.rzd-partner.ru/news/2012/01/24/373186-print.html>
4. Для роботи з вантажовідправниками створено нове держпідприємство [Электронный ресурс]. // Режим доступа: http://news.dt.ua/ECONOMICS/dlya_roboti_z_vantazhovidpravnikami_stvoreno_nove_derzhpidpriemstvo-91258.html
5. Винников В. В. Логистические мультимодальные транспортные технологии в системе транспортных коридоров // Вестник экономики транспорта и промышленности. - 2009. - № 26 – С. 19.
6. Дикань В.Л. Актуальность улучшения системы комбинированных перевозок в международной транспортной сети // Вісник економіки транспорту та промисловості- 2009. - № - С. - .
7. Контейнерные перевозки грузов в Украине за пол года выросли на 20 % [Электронный ресурс]. // Режим доступа: <http://moj-transport.ru/kontejnerye-perevozki-gruzov-v-ukraine-za-pol-goda-vyrosli-na-20>

Аннотация. В статье установлены современные направления развития рынка транспортных услуг в Украине учитывая существующие тенденции в Европейском регионе.

Ключевые слова: транспортные услуги, транспортно-экспедиционная деятельность, контейнеризация перевозок.

Summary. In this article established the modern trends of development of the transport services market in Ukraine, taking into account current trends in the European region.

Keywords: transportation services, freight forwarding operations, containerization services.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Маковоз О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.